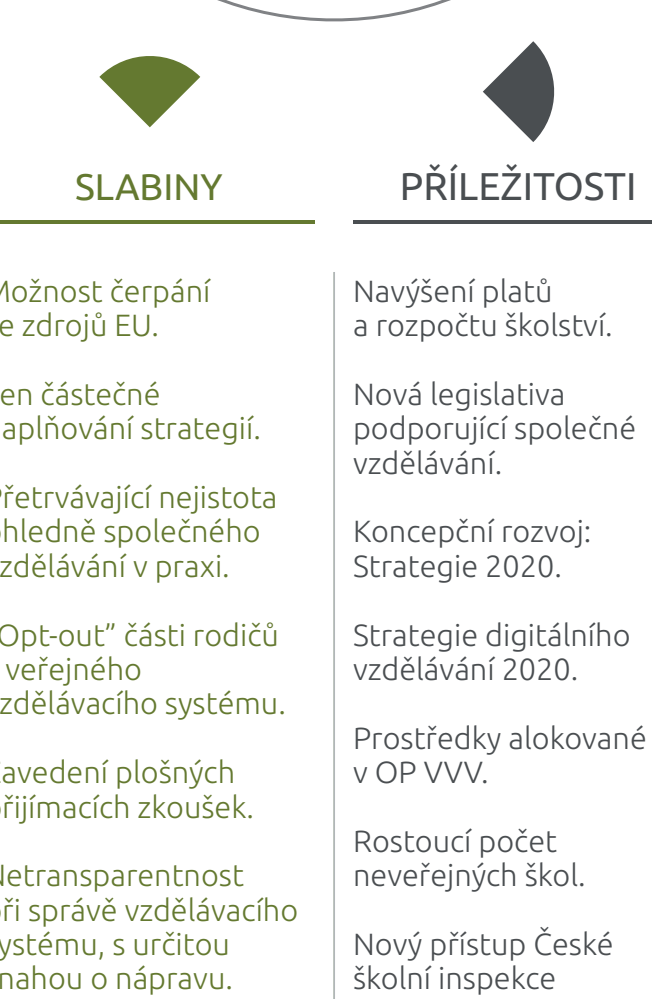

AUDIT VZDĚLÁVÁNÍ V ČR 2016

ČESKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM (SWOT)

Vzdělávací systém je vysoce komplexní. Totožná či podobná konstatování se proto objevují napříč SWOT analýzou, například čerpání peněz z EU je příležitostí i hrozbou zároveň.

ANALÝZA SWOT

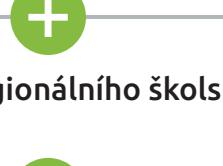
SWOT je zkratka čtyř anglických slov.
S STRENGTHS (přednosti),
W WEAKNESSES (slabiny),
O OPPORTUNITIES (příležitosti),
T THREATS (hrozby).

PŘEDNOSTI	SLABINY	PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Rozvinutá a stálá školská infrastruktura.	Možnost čerpání ze zdrojů EU.	Navýšení platů a rozpočtu školství.	Podprůměrná úroveň financování veřejného školství.
Hustá a regionálně rozložená síť institucí vzdělávajících učitele.	Jen částečné naplňování strategií.	Nová legislativa podporující společné vzdělávání.	Nekoncepční řízení.
Existující síť pro další vzdělávání pedagogů.	Přetrvávající nejistota ohledně společného vzdělávání v praxi.	Koncepční rozvoj: Strategie 2020.	Absence shody na cílech vzdělávání.
Vysoký podíl absolventů se SŠ vzděláním, rostoucí podíl VŠ vzdělání.	"Opt-out" části rodičů z veřejného vzdělávacího systému.	Strategie digitálního vzdělávání 2020.	Nadprůměrné nerovný přístup ke vzdělávání dle socioekonomické situace.
Průměrné až nadprůměrné výsledky v mezinárodních srovnávacích (PISA, TIMSS, ICLIS).	Zavedení plošných přijímacích zkoušek.	Prostředky alokované v OP VVV.	Diskutabilní struktura školské soustavy, zejména SŠ.
Vzdělanost jako významná součást českého kulturně-historického odkazu.	Netransparentnost při správě vzdělávacího systému; s určitou snahou o nápravu.	Rostoucí počet neveřejných škol.	Vysoká míra selektivity ve vzdělávání.
Relativně velká různost alternativních vzdělávacích přístupů.	Nekoncepčnost řízení systému.	Reálná možnost občanského sektoru ovlivňovat kroky ve vzdělávacím systému.	Systémové reformy bez podpory učitelů, bez analýz dopadů.
Reforma financování s potenciálem odbourat nerovnost v jednotlivých krajích.	Udržování současné struktury školského systému (SŠ).	Výběrová řízení na ředitele přímo řízených organizací.	Částečný přechod vysokého školství v rámci tzv. Boloňského procesu.
	Neschopnost integrovat mimoškolní vzdělávání.		Úroveň přípravy učitelů.
			Nízký zájem o studium učitelství.
			Neexistence systémového řízení kvality učitelů a ředitelů.
			Nízká míra zjišťování kvality vzdělávacího systému, pedagogického výzkumu.
			Neznámá efektivita vzdělávacích institucí.
			Nedostatečná informovanost učitelů a veřejnosti o vzdělávací politice.
			Nedostatečná podpora inovativních přístupů.

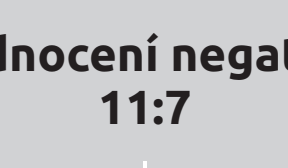
VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI MINULÉHO ROKU

Způsob hodnocení vlivu jednotlivých témat na český vzdělávací systém: používáme symboly - a + (záporné a kladné hodnoty). Protože u jednotlivých témat je vzhledem k jejich komplexnosti často těžké určit zcela jednoznačně jejich pozitivní či negativní dopad, uvádíme v takových případech místo jednoznačného poměru negativního a pozitivního přínosu. V případě, že odhad pozitivního či negativního dopadu převažuje, je to vyjádřeno počtem znamének (např. -/+ znamená poměr negativního a pozitivního dopadu 2:1).

Zvýšení rozpočtu školství, zejména platů učitelů

Sílící opt-out bohatších rodičů ze systému veřejného základního vzdělávání

Společné vzdělávání přímo ve školách

Krajské a senátní volby 2016

Státní maturity, jejich sporný dopad, transparentnost a vývoj

Novela zákona o vysokých školách: Umožní českým VŠ progres?

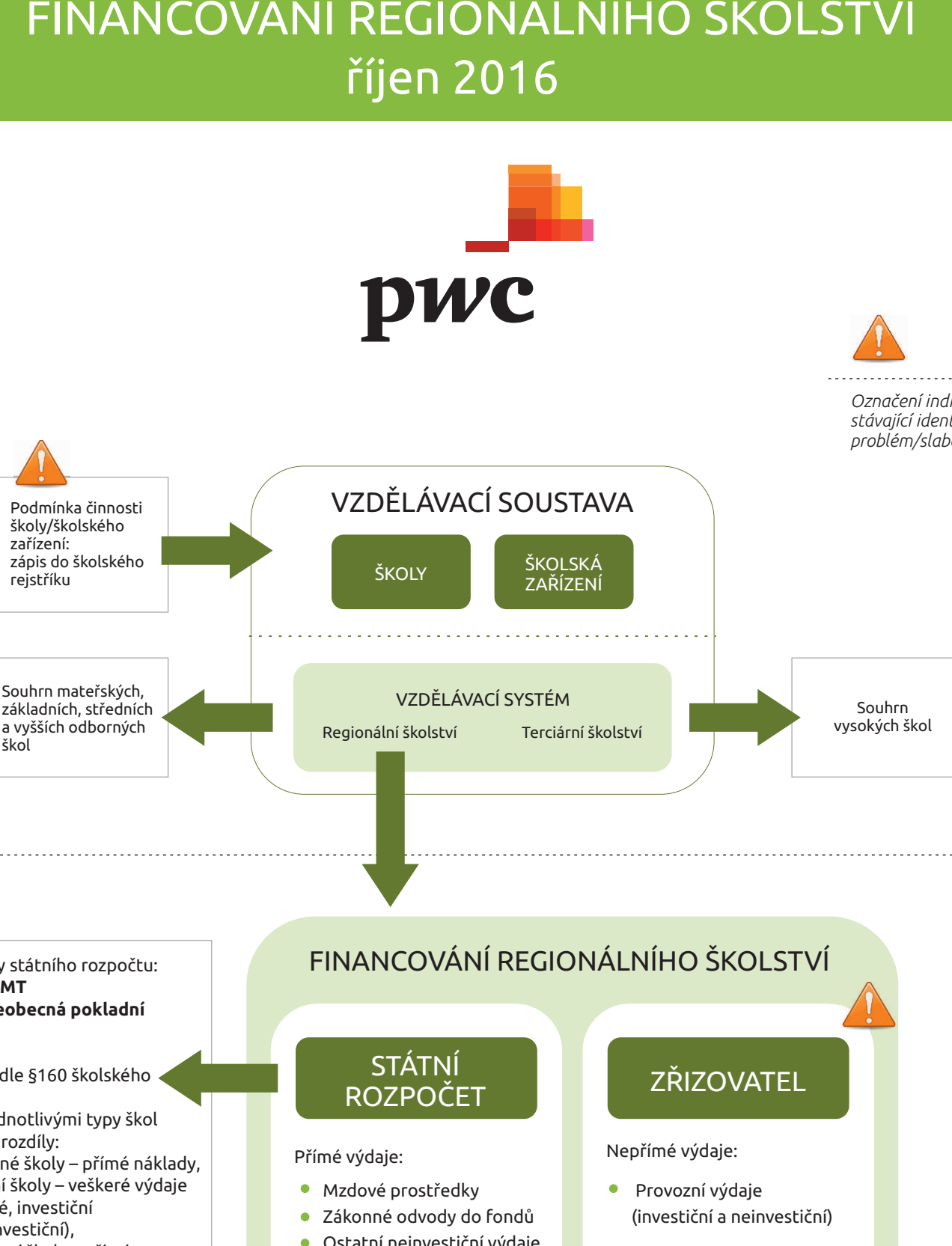
Reforma financování regionálního školství

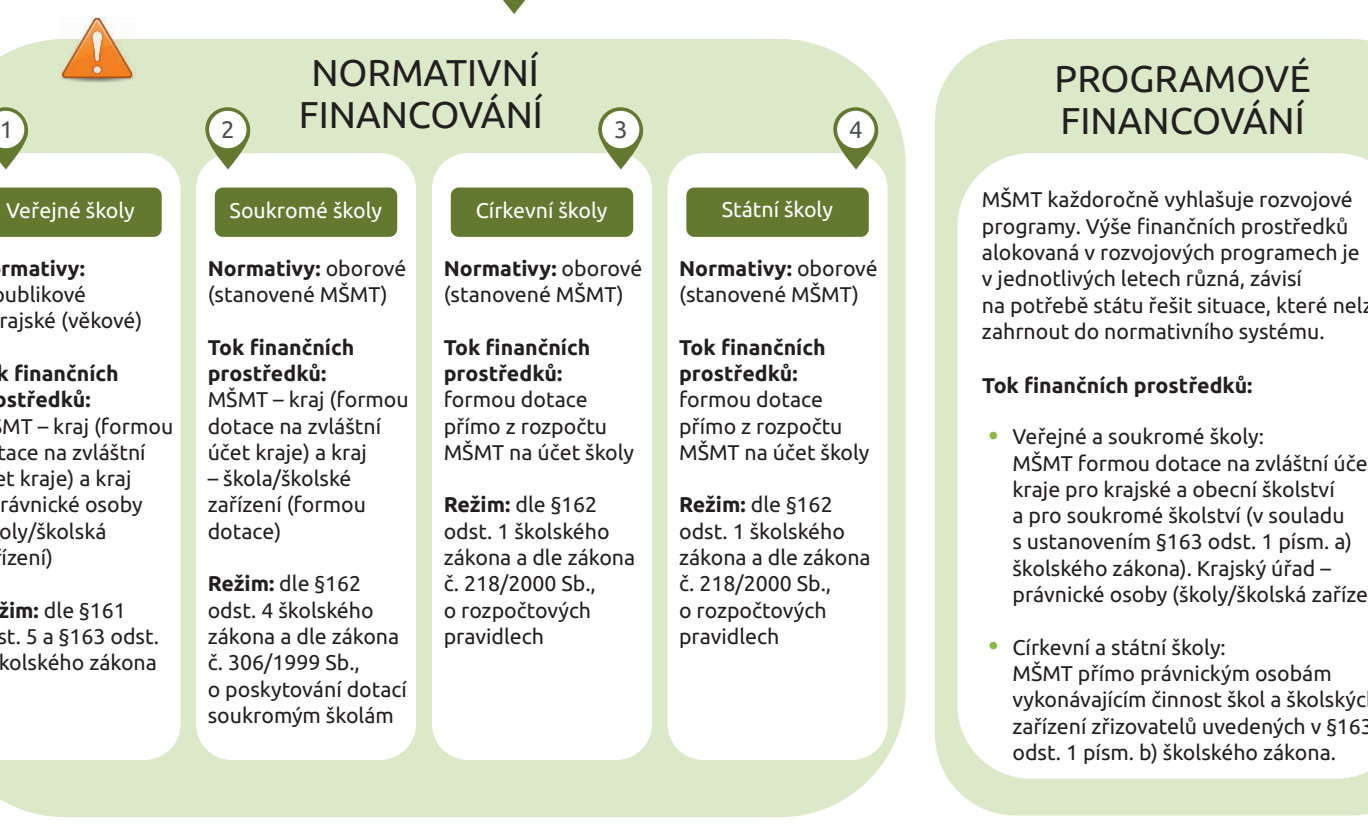
Celkové hodnocení negativ a pozitiv: 11:7

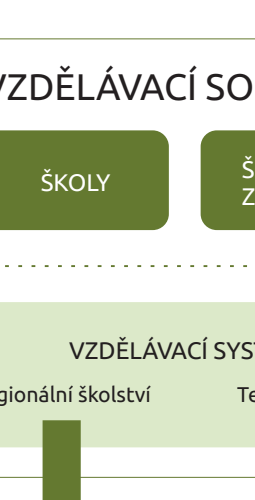
KLÍČOVÁ TÉMATA PRO ŠKOLNÍ ROK 2016/2017

Další důležitá témata roku 2017

FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ říjen 2016

Označení indikuje stávající identifikovaný problém/slabou stránku.

Kapitoly státního rozpočtu: 333 MŠMT, 398 Všeobecná pokladní správa
Režim: dle §160 školského zákona.
 Mezi jednotlivými typy škol existují rozdíly:
 • veřejné školy – veřejné náklady,
 • státní školy – veškeré výdaje (přímé, investiční i neinvestiční),
 • církevní školy – přímé a provozní výdaje (investiční výdaje hrazení zřizovatel),
 • soukromé školy – přímé a provozní výdaje, ale ne v plné výši jako školy církevní.

STÁTNÍ ROZPOČET
 Přímé výdaje:
 • Mzdové prostředky
 • Zákonné odvozy do fondů
 • Ostatní neinvestiční výdaje

ZŘIZOVATEL
 Nepřímé výdaje:
 • Provozní výdaje (investiční a neinvestiční)

ZÁKLADNÍ PRINCIP: kombinace výkonového (normativního) a programového financování

	Veřejné školy	Soukromé školy	Církevní školy	Státní školy
Normativy: republikové a krajské (větševě)	Normativy: oborové (stanovené MŠMT)	Normativy: oborové (stanovené MŠMT)	Normativy: oborové (stanovené MŠMT)	
Tok finančních prostředků: MŠMT – kraj (formou dotace na zvláštní účet kraje) a kraj – škola/školské zařízení (formou dotace)	Tok finančních prostředků: MŠMT – kraj (formou dotace na zvláštní účet kraje) a kraj – škola/školské zařízení (formou dotace)	Tok finančních prostředků: Formou dotace přímo z rozpočtu MŠMT na účet školy	Tok finančních prostředků: Formou dotace přímo z rozpočtu MŠMT na účet školy	
Režim: dle §161 odst. 5 a §163 odst. 1 školského zákona	Režim: dle §162 odst. 4 školského zákona a dle zákona č. 306/1999 Sb. o poskytování dotací soukromým školám	Režim: dle §162 odst. 1 školského zákona a dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech	Režim: dle §162 odst. 1 školského zákona a dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech	

Tok finančních prostředků:
 • Veřejné a soukromé školy: MŠMT formou dotace na zvláštní účet kraje pro krajské a obecní školství a pro soukromé školství (v souladu s ustanovením §163 odst. 1 písm. a) školského zákona). Krajský úřad – právnické osoby (školy/školská zařízení).
 • Církevní a státní školy: MŠMT přímo právními osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení zřizovatelů uvedených v §163 odst. 1 písm. b) školského zákona.

Celkové výdaje regionálního školství plynoucí ze státního rozpočtu pro rok 2016.

	Neinvestiční výdaje	Mzdové prostředky	Zákonné odvozy do fondů	Ostatní neinvestiční výdaje
Přímé výdaje RgŠ	92 279 428 920	62 614 505 279	22 218 356 143	7 446 567 498
Přímé výdaje státních škol MŠMT	2 250 312 846	1 421 143 905	504 754 941	324 414 000

Při analýze financování regionálního školství jsme identifikovali několik problémů, které je z našeho pohledu nutné v budoucnu ze strany MŠMT a krajů řešit.

- Dostatečnost kontroly nad kontinuálním vznikem nových požadavků na finanční prostředky ze státního rozpočtu v souvislosti se vznikem nových škol a školských zařízení.** Okamžikem zápisu školy a školského zařízení do registru škol a školských zařízení vznikají právnícké osoby, které vykonávají činnost školy a školského zařízení, základní práva stanovená školským zákonem, mezi než patří: *ndrok na finanční prostředky ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územní samosprávné celku, a to za podmínek stanovených školským zákonem a podle rozpisu zápisu do registru škol. Posouzení žádosti o zápis školy nebo školského zařízení provádí krajský úřad nebo MŠMT dle §148 zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona v aktuálním znění (konsolidované znění účinné od 1. 9. 2016).*
- Neexistence přesné hranice mezi prostředky poskytovanými státem a zřizovateli.** Existují jednoznačné pravidla pro finanční prostředky státního rozpočtu, které nelze použít k jinému účelu, než vykonává část čtrnáctá školského zákona. Není jednoznačně stanovena hranice pro finanční prostředky hrazené zřizovateli - kdy finanční prostředky poskytované zřizovateli, finanční prostředky z dotací programů, z darů a finanční prostředky získané vlastní činností školy (doplňková činnost příspěvkových organizací) mohou být použity také na úhradu nákladů jinak hrazených ze státního rozpočtu.
- Neefektivní vynakládání rozpočtových prostředků** vyplývající primárně z krajských normativů (vysoká autonomie krajských úřadů v rozhodovacím procesu financování je důsledkem rozdílnosti výše krajských normativů stanovených jednotlivými kraji na určitou jednotku výkonu), absence kvalitativních prvků při přiřazování finančních prostředků (rozdíly v kvalitě oborových škol mezi kraji a obtížnost jejich srovnání), nízké relevance nabízených oborů v rámci vzdělávání v oborech středních a vyšších odborných škol (existuje vysoká míra nezaměstnanosti u absolventů).
- Nejednotnost financování škol a školských zařízení v regionálním školství v souvislosti s typem zřizovatele.**

V této souvislosti je zároveň nutné upozornit, že v rámci Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 – 2020 (dále jen „Dlouhodobý záměr“) jsou výše uvedené problémy, v různé míře detailu, adresovány.

V Dlouhodobém záměru je dále uvedeno, že v souladu se Strategií 2020 je záměrem MŠMT realizovat v letech 2017 až 2018 komplexní reformu systému financování vzdělávání ve školách tzv. regionálního školství.

HLAVNÍ CÍLE REFORMY A ZÁMĚRY MŠMT

- Zvýšení efektivity vynakládání rozpočtových zdrojů (jak na úrovni veřejných rozpočtů, tak na úrovni rozpočtu MŠMT)**
- Zapojení kvalitativních prvků do systému financování vzdělávání**
- Vytvoření srovnatelných podmínek pro financování vzdělávání ve srovnatelných školách v celé MŠMT**
- Sjednocení systému financování vzdělávání ve školách všech zřizovatelů**

Cílů bude dosaženo těmito nástroji:
 1. Jednotné, centrálně stanovené normativy pro vymezení základního objemu finančních prostředků státního rozpočtu k zajištění vzdělávání v:
 • mateřské či základní škole,
 • oboru vzdělání ve střední (vyšší odborné, základní umělecké) škole.
 2. Jednotné, centrálně definované, měřitelné kvalitativní parametry a jejich „váha“, rozhodné pro podíl jednotlivých škol na základním objemu finančních prostředků vymezeném dle bodu 1).

Záměrem MŠMT je dle Dlouhodobého záměru:

- Oddělení systémů financování - vzdělávání v mateřských a základních školách, vzdělávání v oborech vzdělání středních (vyšších odborných) škol a ostatního vzdělávání a školských služeb.**
- V systému financování vzdělávání v mateřských a základních školách lépe zohlednit reálnou organizaci vzdělávání v jednotlivých školách.**
- V systému financování vzdělávání v oborech vzdělání středních (vyšších odborných) škol zohlednit: potřebu absolventů daného oboru z pohledu konkurenceschopnosti a z pohledu potřeb trhu práce jak na celostátní, tak na krajské úrovni, úspěšnost žáků v oboru vzdělání konkrétní školy na výstupu vzdělávání (státní maturity, nové závěrečné zkoušky, mistrovská zkouška), uplatnitelnost absolventů na trhu práce (na celostátní i krajské úrovni), podporu školy žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a sociálně znevýhodněným žákům, podporu školy žákům nadaným, aktivity školy v oblasti inkluzivního vzdělávání, podmínky a mechanismy pro vytváření zdravého školního klimatu apod.**

Všech uvedených plánovaných cílů Dlouhodobého záměru MŠMT do značné míry adresují identifikované problémy. V dalších krocích se proto zaměříme i na posouzení jejich aktuálního stavu a realizaci plánovaných opatření.

Již nyní je však z našeho pohledu k plánovaným cílům a opatřením důležité zmínit alespoň jeden komentář. V případě opatření mících na zajištění větší uplatnitelnosti absolventů na trhu práce a sladění vzdělávání a potřeb trhu práce je třeba mít na paměti především dlouhodobou udržitelnost a konkurenceschopnost, jak vzdělávacího systému, tak jeho absolventů. Z tohoto důvodu nelze ani reformu financování regionálního školství přizpůsobovat aktuálním a krátkodobým potřebám trhu práce, ale reformu plánovat jako dlouhodobou – zaměřit se na to, aby vzdělávací systém produkoval kvalifikované a konkurenceschopné absolventy, kteří si udrží svou uplatnitelnost i v dlouhodobém pohledu a kteří budou schopni přizpůsobovat se změnám v ekonomice i na trhu práce.

